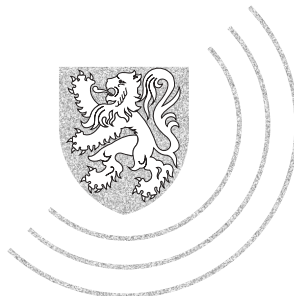

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

15 mei 2003

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren **Robert Voorhamme, Koen Helsen, Eloi Glorieux, Jos Bex en Eddy Schuermans** –

**houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000,
wat de invoering van een systeem van warmtekrachtcertificaten betreft**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie
uitgebracht door de heer Johan Malcorps**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Wivina Demeester-De Meyer.

Vaste leden :

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heer Jan Verfaillie ;

de heren Marc Cordeel, André Denys, Koen Helsen, Patrick Lachaert ;

de heren Jean Geraerts, Pieter Huybrechts, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Freddy Sarens, Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Didier Ramoudt, Jul Van Aperen, Marc Van den Abeelen ;

mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Loones.

Zie :

1552 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door COGEN Vlaanderen	4
2. Standpunt van Agoria	6
3. Toelichting door Fedichem Vlaanderen	8
4. Vragen en opmerkingen van de leden en antwoorden van de sprekers	10
BIJLAGE 1 :Presentatie COGEN	15
BIJLAGE 2 :Presentatie Agoria	31
BIJLAGE 3 :Presentatie Fedichem Vlaanderen	51

DAMES EN HEREN,

In het kader van de bespreking van het voorstel van decreet van de heren Robert Voorhamme, Koen Helsen, Eloi Glorieux, Jos Bex en Eddy Schuermans houdende wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000, wat de invoering van een systeem van warmtekrachtcertificaten betreft, organiseerde de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie op dinsdag 29 april 2003 een hoorzitting over de invoering van warmtekrachtcertificaten.

De volgende personen en instanties kwamen aan het woord :

- De heer David Mertens, technisch-wetenschappelijk coördinator COGEN Vlaanderen ;
- De heer Frank Vandermarliere, adviseur Agoria ;
- De heer Roger Aertsens, eerste adviseur Energie Fedichem Vlaanderen ;
- De heer Michel Raskin, afgevaardigd bestuurder COGEN Vlaanderen.

De presentaties worden opgenomen als bijlage bij dit verslag omdat er nogal wat cijfermateriaal en grafieken getoond werden die relevant kunnen zijn voor de verdere bespreking van het voorstel van decreet dat in behandeling genomen is.

1. Toelichting door COGEN Vlaanderen

De heer David Mertens, technisch-wetenschappelijk coördinator COGEN Vlaanderen : Warmtekrachtkoppeling (WKK) is de gelijktijdige productie van warmte en elektriciteit. Het is een vorm van decentrale productie en een slimme manier om warmte te produceren, aangezien er een hoger exergetisch rendement kan bekomen worden. De energie van de gebruikte brandstof kan immers niet alleen worden aangewend om warmte op lage temperatuur te produceren, maar ook om elektriciteit op te wekken.

De wetgeving rond WKK in Vlaanderen richt zich op kwalitatieve installaties. De Vlaamse regering legt de voorwaarden op waaraan deze moeten voldoen. Zo moeten zij minstens 5 procent primaire energiebesparing halen ten opzichte van de gescheiden energieproductie. Het opgesteld vermogen in 2002 bedroeg 894 MWe, maar de Vlaamse overheid heeft tot doelstelling tegen 2012 een op-

gesteld vermogen te bereiken van 1832 MWe. Momenteel bestaat er echter een tendens tot stagnatie.

WKK heeft behoefte aan steun. Het is een techniek die veel voordelen biedt op zowel ecologisch, economisch als sociaal vlak. Maar door een aantal factoren bevindt WKK zich op dit moment in een ongunstige situatie. Zo is er de hoge kostprijs van de gebruikte brandstof, waarbij men vooral denkt aan aardgas. Ook zijn er hoge investeringskosten en extra kosten zoals back-upkosten en de aansluiting op het net. Daarnaast zijn de tarieven voor teruglevering aan het net erg laag. Er is bovendien onduidelijkheid over de transport- en distributietarieven. Zolang er geen extra steun wordt voorzien, zullen er geen nieuwe investeringen komen in WKK, aangezien een dergelijke investering onder de huidige omstandigheden niet rendabel is.

Waarom moet men steun geven aan WKK ? Er zijn enkele duidelijke voordelen verbonden aan de WKK-techniek. Zo is het een manier om een primaire energiebesparing te realiseren, omdat WKK minder brandstof verbruikt dan de klassieke gescheiden productiewijze voor het maken van de zelfde hoeveelheid warmte en elektriciteit. Men kan dus spreken over rationeel energiegebruik. Gekoppeld aan dit voordeel is een vermindering van de emissie van CO₂ en andere schadelijke stoffen zoals NO_x, SO_x en roet. Dit alles is belangrijk in het kader van de verplichtingen die ons zijn opgelegd door het Kyoto-verdrag. WKK is bovendien een vorm van decentrale productie en zorgt er dus voor dat elektriciteit over een kortere afstand dient vervoerd te worden. De transportverliezen worden hierdoor beperkt, hetgeen zorgt voor een extra energiebesparing. Het transportnet zal bovendien enigszins ontlast worden, zodat er in de toekomst wellicht minder investeringen nodig zullen zijn in verzwaring van dit net op hoge spanning.

In het kader van de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt, kan WKK een opportuniteit bieden aan nieuwe spelers op de Vlaamse energiemarkt om een zekere productiecapaciteit op te bouwen en zo de markt verder open te breken. Wat de invloed hiervan is, kan men nog niet met zekerheid voorspellen, maar er bestaat een reële kans dat dit zal leiden tot een prijsdaling voor elektriciteit. Het bouwen van extra WKK zou ook betekenen dat grote industriële bedrijven verankerd worden in Vlaanderen. Door de hoge investeringskosten verbonden aan het uitbouwen van een WKK-installatie, zal men niet gauw geneigd zijn de productiecapaciteit af te bouwen. Dit zou kunnen zorgen voor het behoud van werkgelegenheid en mogelijk het creëren van extra tewerkstelling.

De steun die men aan WKK kan geven, zou komen in de vorm van een certificatsysteem, waarvoor een aanpassing van het elektriciteitsdecreet nodig is. Het is een weldoordacht systeem dat een compromis vormt tussen diverse belangengroepen. Het certificatsysteem is toegespitst op kwalitatieve installaties die effectief voor een energiebesparing zorgen. Het is ook vooral gericht op installaties die nog moeten gebouwd worden. Bestaande installaties zouden slechts op een kleine steun kunnen rekenen. De gegeven steun is beperkt in de tijd om de impact op de elektriciteitsprijs voor de eindgebruiker te beperken. Deze draait namelijk op voor de kosten van het systeem.

Het certificatsysteem geeft vertrouwen. Dit mag duidelijk blijken uit de plannen voor 250 MWe aan WKK-projecten die klaar liggen om in de komende jaren gerealiseerd te worden, op voorwaarde dat er certificaten komen. Om dit vertrouwen te behouden is het noodzakelijk dat het certificatsysteem vrij snel in werking treedt.

De effecten van het certificatsysteem op WKK en verbonden sectoren zullen groot zijn. Allereerst zullen certificaten WKK rendabel maken. Daar waar men momenteel negatieve opbrengsten en een negatieve interne rendementsgraad opmerkt, zullen deze beide gegevens positief worden door de opbrengst uit de certificaten in rekening te brengen, wat investeringen zal stimuleren.

Bovendien zal het systeem leiden tot een aanzienlijke primaire energiebesparing en de reductie van de CO₂-uitstoot in Vlaanderen. Deze reductie zou 1.250.000 ton per jaar moeten bedragen tegen 2012 indien de doelstelling van de Vlaamse overheid gehaald wordt. Ter vergelijking houdt men zich voor dat er een reductie van 700.000 ton per jaar moet zijn tegen 2010 door het gebruik van hernieuwbare energiebronnen via de groenestroomcertificaten. Vandaag bedraagt de uitstoot door elektriciteitsproductie 15.000.000 ton per jaar. Indien men de doelstellingen van WKK haalt, kan men die dus met ongeveer 8 procent verminderen.

De kostprijs per bespaarde ton CO₂ hangt af van de berekeningswijze. Daarbij moeten we rekening houden met de brandstof waarmee we vergelijken, met de levensduur van de installatie en met de effectieve steun door het systeem van WKK-certificaten. Deze wordt immers bepaald door een marktprijs, die vermoedelijk de boeteprijs zal benaderen, maar nooit helemaal bereiken.

Stel dat we gas nemen als brandstof, een levensduur van vijftien jaar, en een marktprijs die gelijk is

aan de boeteprijs. Dat is de meest optimistische veronderstelling voor WKK en de meest pessimistische voor de kostprijs per bespaarde ton CO₂. Dan komen we uit op een bedrag in de grootteorde van 100 euro per ton.

Dat kan veel lijken als men vergelijkt met de prijs voor de aankoop van emissierechten in het buitenland die tussen de tien en de twintig euro per ton ligt. Dat is vanzelfsprekend een minder ecologische oplossing. Bovendien redeneren we met boeteprijzen, zodat het logisch is ook met de boeteprijzen voor CO₂-emissie te vergelijken. Deze liggen nog niet helemaal vast, maar de laatste voorstellen spreken over veertig tot honderd euro per ton. Houden we er rekening mee dat voor de kostprijs per vermeden ton CO₂ door WKK ook lagere waarden kunnen bekomen worden door andere hypothesen, dan kunnen we dus concluderen dat de prijs ongeveer in de buurt komt van de nu vooropgestelde boetewaarden voor CO₂-emissies. Bij de groenestroomcertificaten ligt de kostprijs per bespaarde ton CO₂ trouwens een stuk hoger, namelijk ongeveer 600 euro per ton.

De WKK heeft echter nog andere voordelen dan de CO₂-reductie, zoals hiervoor reeds vermeld. De steun aan WKK komt dan ook deze voordelen ten goede, en niet alleen de emissiereductie, zoals voorgaand cijfermateriaal verkeerdelijk zou kunnen laten vermoeden.

De elektriciteitsverbruiker zal moeten betalen voor het systeem van WKK-certificaten omdat de energieleveranciers die de certificaten moeten aankopen, deze kosten zullen doorrekenen aan hun klanten. Het systeem is echter goed uitgewerkt en daardoor zal de rechtstreekse meerkost voor de eindverbruiker toch vrij beperkt blijven.

De steun aan WKK wordt immers beperkt in de tijd zodat de quota niet te hoog zullen zijn. Deze beperking komt er door een degressief systeem van het aantal certificaten dat men kan inleveren bij de VREG. De boeteprijzen zijn ook lager dan die van de groenestroomcertificaten wanneer men redeneert per uitgespaarde eenheid brandstof, maar ook wanneer men redeneert per uitgespaarde eenheid CO₂-emissies.

Dat wordt min of meer weergegeven in deze grafiek. We zijn daarbij uitgegaan van de veronderstelling dat de marktprijs gelijk is aan de boeteprijs en van een aantal geschatte quota. De quota zijn immers nog niet exact vastgelegd door de Vlaamse regering. We hebben dus gekozen voor een hoge waarde. Dat is een worst-casescenario voor de

elektriciteitsverbruiker. De groene curve is de impact op de elektriciteitsprijs door de groenestroomcertificaten en de rode curve de impact door de warmtekrachtcertificaten. Bij de warmtekrachtcertificaten ligt die veel lager dan bij de groenestroomcertificaten. Bovendien stijgt die ook niet sterk. De kostprijs voor de elektriciteitsverbruiker zal dus niet te sterk stijgen in de loop van de tijd.

Wanneer we de kostprijs voor de elektriciteitsverbruiker berekenen, moeten we ook de onrechtstreekse invloed in rekening brengen. Hierover zijn geen duidelijke cijfers beschikbaar. Toch zijn er een aantal tendensen die zeker een significante invloed zullen hebben. WKK biedt de mogelijkheid aan *new entrants* op de Vlaamse energiemarkt om een productiecapaciteit op te bouwen. Daardoor wordt de markt vrijer en kan er misschien een noemenswaardige prijsdaling optreden.

Bovendien is WKK een vorm van decentrale productie. Dit kan op lange termijn leiden tot een vermindering van de nodige investeringen in het transportnet. Hier gaat het om hoogspanning, wat hogere investeringskosten met zich meebrengt. Er zullen wel meer investeringen nodig zijn in het distributienet, maar dat is middenspanning of laagspanning en leidt dus tot minder kosten. De kosten aan het net worden automatisch doorverrekend aan de eindverbruiker.

Hierover zijn er alleen studies gebeurd op het niveau van heel Europa. Men kan zich dan ook afvragen of die cijfers significant zijn voor Vlaanderen. De tendens in de studie was dat de prijs van de elektriciteit zal dalen naarmate er meer decentrale productie is. Dat is dus eveneens een gunstig effect van het bijbouwen van meer WKK's.

We kunnen besluiten dat een snelle invoering van de WKK-certificaten zeker nodig is. Dat zal ertoe leiden dat WKK rendabel wordt en dat er nieuwe installaties gebouwd worden. Men kan met WKK eenzelfde comfort realiseren met minder energie en minder uitstoot aan schadelijke gassen. Dat kan een belangrijke bijdrage leveren aan de Kyoto-doelstellingen voor Vlaanderen. Bovendien gaat het hier om een weldoordacht systeem met relatief beperkte kost. Deze ligt een stuk lager dan die van de groenestroomcertificaten. Nederland heeft al heel wat WKK, maar investeert nog steeds 94 miljoen euro per jaar voor de bouw van nieuwe WKK. De steun voor WKK in Vlaanderen zal ongeveer van dezelfde grootteorde zijn, in het begin zelfs minder. Mettertijd zal men het Nederlandse niveau bereiken. Nederland is natuurlijk groter dan Vlaanderen, maar men moet er ook rekening mee hou-

den dat Nederland al veel WKK heeft, en Vlaanderen dus nog een inhaalbeweging moet maken.

Het systeem van WKK-certificaten is ook compatibel met het systeem van de Europese richtlijn. De definitie in deze richtlijn om de kwaliteit van WKK aan te duiden is ook deze van primaire energiebesparing in het Vlaamse systeem.

Uitstel zal waarschijnlijk afstel betekenen. Het wantrouwen van de investeerders zal dan immers toenemen. Bovendien weten we niet hoe de gasprijs in de toekomst zal evolueren. Indien deze blijft stijgen, zal steun meer dan ooit nodig zijn.

2. Standpunt van Agoria

De heer Frank Vandermarliere, adviseur Agoria : Ik bedank de commissieleden omdat we hier ons standpunt over het systeem van certificaten voor warmtekrachtkoppeling kunnen komen uiteenzetten.

Agoria is de federatie van de technologische industrie. We groeperen een negental industriële sectoren waaronder de sector van metalen en materialen, dus de sector van de non-ferrometalen die een energie-intensieve sector is, de sector van metaalproducten met ondernemingen zoals Bekaert, de sector mechanica en mechatronica met machinebouwers zoals Picanol, de sector die materiaal produceert voor elektrotechniek, elektronica en ICT, met bedrijven zoals Alcatel en Philips en de sector van de automobielconstructeurs.

Onze federatie is goed voor tien procent van het elektriciteitsverbruik in Vlaanderen. Elektriciteit is dus een belangrijke kostenfactor voor onze bedrijven, zeker voor de meer energie-intensieve bedrijven. Vanuit die optiek zullen we het systeem van warmtekrachtcertificaten beoordelen.

Ik zal vier thema's behandelen. Vooreerst zal ik aantonen dat het certificatensysteem, zowel het groenestroomcertificatensysteem als het WKK-certificatensysteem de voornaamste oorzaak is van de belangrijke meerkost op elektriciteit waarmee we de laatste tijd te maken hebben. Verder hebben we de indruk dat het systeem van groenestroomcertificaten niet aan de verwachtingen voldoet. Dan ga ik in op het voorstel rond de WKK-certificaten. Op het einde heb ik het over een aantal voorstellen van Agoria.

Op de slide ziet u onze berekening van de evolutie van de verschillende heffingen en meerkosten op

elektriciteit. Die bestaan uit vier grote categorieën. Enerzijds gaat het om een aantal federale lasten zoals het Kyoto-fonds of het sociaal fonds en de federale heffing op elektriciteit. Daarnaast zijn er de groenestroomcertificaten en het ontwerp voor WKK-certificaten. Ten slotte is er een artikel in de programmawet dat voorziet in de mogelijkheid om via een heffing op ELIA de gemeenten te compenseren voor het verlies aan inkomsten dat het gevolg is van de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt.

De heffingen voor het artikel 431 hebben we geschat op een euro per megawattuur. Dat betekent dat er op elektriciteit in de toekomst een belangrijke meerkost zal zijn die kan oplopen tot meer dan elf euro per megawattuur in 2011.

Voor een grote industriële elektriciteitsgebruiker gaat dat echt om een belangrijke kostenstijging. Dat kan oplopen tot 25 procent van de kostprijs van elektriciteit. Voor sommige van onze ondernemingen bestaat de kostprijs immers voor een derde uit elektriciteit. Na een dergelijke kostenstijging kunnen deze bedrijven zeker niet meer competitief zijn in vergelijking met hun buitenlandse concurrenten.

De heer Robert Voorhamme : De slide geeft de bruto-verhoging van de prijs weer, maar brengt de verlaging van de prijs niet in rekening die het gevolg is van de liberalisering van de energiesector.

De heer Frank Vandermarliere : De slide over de evolutie van de elektriciteitskost van deze ondernemingen ten gevolge van de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt heb ik niet toegevoegd.

Deze ondernemingen hebben in de periode 1999-2000, toen er een begin van invoering van mededinging was, inderdaad een prijsdaling bekomen voor elektriciteit. In de elektriciteitscontracten die recent werden ingevoerd, werd de prijsdaling echter volledig uitgevlakt. Nu zitten ze op een prijs die hoger is dan in 1999.

Bij Waalse ondernemingen stelt men hetzelfde vast. Een enquête bij bedrijven uit verschillende federaties toonde aan dat ook daar sprake is van een gemiddelde prijsstijging bij de onderhandeling over hun elektriciteitscontract voor 2002-2003.

De volgende grafiek brengt het aandeel van de certificaten systemen in de meerkosten in beeld. Men ziet aan de groei van de groene balkjes dat zij in toenemende mate een heel belangrijk element vormen.

Wij vergeleken ook de situatie in Vlaanderen met die in Nederland en Frankrijk op het vlak van de gereguleerde kosten die bovenop de prijs voor de commodity – de kostprijs van de elektriciteitsproductie – komen. Het betreft de toegang tot het netwerk, de heffingen en de meerkosten. Men stelt vast dat voor bedrijven aangesloten op 150 kV, bijvoorbeeld sommige assemblagebedrijven in de automobielsector, in 2008 de toeslag voor Vlaanderen (15.4 euro per MWh) veel hoger is dan in Nederland (3.8 tot 6.2) en Frankrijk (7.0 tot 8.5). Dat ligt vooral aan de warmtekracht- en groenestroomcertificaten. Het lichte competitieve nadeel op het vlak van de vergoeding voor het gebruik van het netwerk bedraagt namelijk slechts 1 euro per MWh.

Het systeem van groenestroomcertificaten voldoet niet aan de verwachtingen. Het is te duur omdat in de praktijk de gebruiker systematisch ongeveer de maximale kost wordt aangerekend. Leveranciers kunnen boetes gemakkelijk afwentelen op de gebruiker. Ook worden de meerkosten van de groene productie onderschat. Verder saboteren de federale minimumprijzen voor certificaten het kostenverlagende effect. De hoogte van de doelstelling inzake groene stroom bepaalt voor een groot stuk de meerkost. Welnu, de doelstelling inzake productie van groene stroom ligt te hoog. Door een dwingende norm op te leggen, doet men meer dan wat Europa vraagt, namelijk een indicatieve norm voor het verbruik van groene stroom. Bovendien is het bedrag van de boetes te hoog in verhouding tot de waarde van de CO₂-besparing.

Groenestroomcertificaten leiden ook tot weinig investeringen. De andere remmen op investeringen (vergunningen, de werking van de elektriciteitsmarkt) in groene energie blijven immers bestaan. Er bestaat ook onzekerheid over de toekomstige certificatenprijs. In feite komen de certificaten neer op een takssysteem.

Agoria interpreteert de geest van de Europese ontwerpverplichting inzake WKK als volgt. Er is geen indicatief streefcijfer, laat staan een dwingende norm met boetes. Wat Europa vraagt, is een ernstige potentieelstudie met het oog op de kosteneffectiviteit ten aanzien van het realiseren van de Kyoto doelstellingen, en een inventarisatie van de belemmeringen.

In plaats van een analyse van het potentieel als uitgangspunt, gaat het Vlaamse certificatenstelsel uit van een onzorgvuldig gedefinieerd potentieel dat koste wat het kost moet gerealiseerd worden.

Europa spreekt slechts over een indicatief streefcijfer, en dan nog pas in een latere fase.

De kosteneffectiviteit speelt geen rol in de bepaling van de boetes en de doelstellingen. Een echte analyse van wat wel en niet economisch is, om daar dan het ondersteuningsbeleid op aan te sluiten, vond niet plaats. Nochtans is dat wat Europa wil. De overige belemmeringen voor WKK zoals een slecht functioneren van de elektriciteits- en gasmarkt, worden niet weggenomen. Bepaalde weliswaar rendabele groene projecten worden niet uitgevoerd, omdat men de belemmeringen laat bestaan. Dit leidt aldus tot hoge certificaten- of boetekosten voor de verbruikers. De risico's en eventuele fouten van het beleid worden op de factuur voor de verbruiker afgewenteld.

De certificaten systemen zijn niet kosteneffectief. Econotec, een studie bureau dat de besparingsmogelijkheden in de elektriciteitssector onderzocht voor wat betreft hun kosten per ton gereduceerd CO₂, kwam tot de vaststelling dat goedkopere maatregelen dan warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen zelfs een negatieve kost van 5,2 euro per bespaarde ton CO₂ hebben. Daar staan tegenover de kosten van 10 tot 30 euro voor de flexibele mechanismen die zijn toegestaan voor het invullen van de Kyoto doelstellingen, maar niet minder dan 100 euro voor WKK en 250 tot 312 euro voor groene stroom. Dat betekent niet dat binnen WKK geen projecten zouden zitten die ook zonder steun rendabel zouden kunnen zijn, maar wel dat het certificaten systeem voor WKK en groene stroom zoals ze georganiseerd worden, dure maatregelen zijn.

Agoria stelt voor om het ontwerp van Europese richtlijn te volgen en dat men een aantal maatregelen neemt om de kosten voor de elektriciteitsverbruiker te beperken. We vragen vooral dat de lasten die worden opgelegd, coherent zouden zijn met die van het convenant.

Wat het volgen van het ontwerp van Europese richtlijn betreft, stellen we voor om eerst het potentieel te bepalen in functie van de kosteneffectiviteit. We hebben de indruk dat dit te weinig is gebeurd. Vervolgens dienen de steuninstrumenten te worden bepaald. Als men nu een decreet stemt waarbij men het WKK-beleid in één bepaalde richting stuurt, dan volgt men een verkeerd denkspoor waarop men later moeilijk kan terugkomen. Dat kan sterk kostenverhogend werken.

Om de kosten voor de elektriciteitsverbruiker te beperken, zijn er verschillende mogelijkheden. In

Nederland is er bijvoorbeeld een vast budget voor WKK-steun, dat wordt gefinancierd door een heffing die geplafonneerd is. Dat betekent dat daardoor de kosten op de concurrentiekracht van energie-intensieve bedrijven beperkt worden. Het is een bedrag per meter dat in mindering komt van de regulerende energiehffing in Nederland, die eveneens geplafonneerd is. Verder heeft men in Frankrijk een fonds opgericht, met name FSPPE. Dat fonds financiert heel wat openbare dienstverplichtingen, onder andere hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling, maar ook de nationale perequatie, enzovoort. De financiering van het fonds gebeurt door een bijdrage die per onderneming wordt afgetopt. Daardoor wordt het effect vermeden dat men energie-intensieve bedrijven zwaar gaat belasten. Ook in Duitsland is er een soortgelijk systeem en heeft men de bijdrage van energie-intensieve bedrijven in de financiering van WKK beperkt tot een bepaald billijk bedrag. Meer in het algemeen dreigt men een 25-procentkostenstijging van elektriciteit aan de ondernemingen op te leggen. Het is strikt noodzakelijk dat men probeert om de heffingen te beperken tot een bepaald plafond. Dat kan worden bepaald per onderneming zodat er minder gevolgen zijn voor de concurrentiepositie van die ondernemingen.

Wat betreft de coherentie met de convenant aanpak stellen we voor dat de elektriciteit die door de convenantbedrijven wordt verbruikt, vrijgesteld wordt van de certificatenverplichting. Dat is ook bepaald in de Europese richtlijn die een CO₂-taks invoert. Tegelijkertijd stellen we ook voor dat het invoeren van een systeem van emissierechten geen kostenstijging met zich meebrengt voor de convenantondernemingen. Verder is er ook de vrijstelling van CO₂-taks.

We zijn geen tegenstander van WKK. We vinden dat WKK een technologie is die moet worden gebruikt om CO₂-emissies te vermijden. Het voorgestelde instrument is evenwel veel te duur en schuift de risico's naar de elektriciteitsgebruiker door. Het wordt beter aangepast door minder dure systemen die meer kostenefficiënt zijn ten opzichte van andere mogelijkheden om CO₂-emissies te vermijden en die minder op de competitiviteit wegen van elektriciteitsintensieve bedrijven.

3. Toelichting door Fedichem Vlaanderen

De heer Roger Aertsens, eerste adviseur Energie Fedichem Vlaanderen : Fedichem staat volledig achter de analyse, de besluiten en de aanbevelingen van Agoria. Wat de tussenkomst van COGEN

Vlaanderen betreft, zijn we het eens met het cijfermateriaal, maar niet met de hoofdconclusies, onder meer de stelling dat een snelle invoering van een certificatsysteem in Vlaanderen nodig is. We zijn van mening dat het niet het goede systeem is. Een andere conclusie van COGEN Vlaanderen is dat de gevolgen voor de meerkost van de elektriciteitsprijs van de eindverbruikers beperkt zijn. De meerkost is inderdaad minder dan de torenhoge meerkost die het gevolg is van de groenestroomcertificaten, maar het gaat toch om twee euro per megawattuur en die orde van grootte had men kunnen verwachten van de vrijmaking van de markt. Zeggen dat dit niet veel is, doet tekort aan de inspanningen die men heeft gedaan om de markt vrij te maken. We hebben dan ook vooral bezwaar tegen het mechanisme van de financiering. Dergelijke steunmaatregelen moeten worden gefinancierd uit de algemene middelen (begroting), bij voorkeur langs fiscale weg en ze mogen niet worden afgewenteld op de elektriciteitsverbruikers en zeker niet op de convenantbedrijven. Artikel 12, 2, van het convenant stelt dat de regering bij het toepassen van instrumenten die betrekking hebben op de inzet van duurzame energie, brandstof en activiteiten die niet gericht zijn op de energie-efficiëntie van procesinstallaties, altijd rekening zal houden met de gevolgen voor de ondernemingen. We zijn van oordeel dat de groenestroom- en WKK-certificaten onder die bepaling vallen. Het systeem van de certificaten is op dat punt strijdig met het convenant. We herinneren de regering dan ook aan haar verplichtingen in het kader van dat convenant.

Omdat één beeld meer zegt dan duizend woorden, heb ik als bijlage een cartoon toegevoegd. We zijn met de onderhandelingen over een convenant in 1992-1993 begonnen omdat er toen voor het eerst sprake was van een energietaks. Het heeft heel lang geduurd voor we de partijen (federale en Vlaamse overheid) samen rond de tafel hebben gekregen en in feite is dat nog steeds niet echt gelukt. De bedoeling was om een ruiloperatie op te zetten om de vrijstelling van energietaks te bekomen. In ruil daarvoor was de industrie bereid om de energie-efficiëntie op te voeren. Terwijl de energietaks op elektriciteit amper een halve euro per megawattuur bedraagt, is er ondertussen sprake van een bedrag van tien euro per megawattuur via allerhande meerkosten. Dat staat haaks op de geest van het convenant. Het convenant is er om de competitiviteit van de industrie op het vlak van de elektriciteitsprijs te vrijwaren. Die competitiviteit komt in het gedrang met het systeem van certificaten.

De volgende principes moeten in acht worden genomen. WKK verdient steun. De primaire gronden daarvoor zijn dat er schaarse primaire energie wordt bespaard en dat er CO₂-uitstoot wordt vermeden. De secundaire gronden zijn dat de markt kan worden geopend door de intrede van nieuwe spelers te bevorderen en zo de concurrentie aan te zwengelen. Het is evenwel geen goed principe om twee euro per megawattuur steun te geven om aan de andere kant de prijs te doen dalen met twee euro per megawattuur. Dat is een nuloperatie. Alle WKK-installaties die er totnogtoe zijn gekomen, hebben geen enkele bijdrage geleverd aan de opening van de markt. De beste sites zijn ingepikt door de lokale dominante producent. Uiteraard zijn we het eens met de verankering van bedrijven in Vlaanderen als één van de secundaire gronden voor steun aan WKK.

Verder vinden we dat de steun in verhouding moet staan tot de bespaarde energie en de vermeden CO₂-uitstoot. De handicaps van WKK ten opzichte van de gescheiden productie moeten worden weggevoerd, zoals het gebrek aan schaafeffecten op het vlak van de investering en van de uitbating. Het kost evenveel mankracht om een centrale van 400 megawatt te beheren als één van 42 megawatt. Een andere handicap is dat de elektriciteitsproductie in de WKK-installatie "fataal" wordt. Als men in een installatie zit die meer elektriciteit zou kunnen produceren dan men zelf kan afnemen, is die productie er op het ogenblik dat men de warmte nodig heeft. Dat is niet het meest interessante moment om de elektriciteit te valoriseren. Het besluit is dan ook dat men geen contraproductieve steundrempels mag invoeren zoals de voorgestelde plafonnering op 50 MW in het meest recente voorstel.

Alles wat ik reeds gezegd heb, wordt gestaafd door het belang en de inbreng van de chemische sector in de WKK. Volgens Belcogen neemt de chemische industrie zowat 400 MW van de totale huidige productie van 723 af. Het overzicht als bijlage omvat alle sites die onder de chemische sector gerangschikt staan, enkel Distrigas en Petrofina zijn strikt genomen geen chemische bedrijven. Toch blijkt duidelijk dat de chemie voldoende inbreng heeft gehad bij het realiseren van WKK. Fedichem heeft overigens ook zijn steentje bijgedragen om WKK te promoten.

Naast de klassieke WKK is er ook nog 100 MW rechtstreekse aandrijving. Dat is ondertussen in het voorstel aangepast. Rechtstreekse aandrijving maakt geen omweg via stroom. Het is belangrijk

om aan te stippen dat de chemie ook een belangrijk aandeel heeft in het potentieel. Er staan projecten voor ongeveer 200 MW op stapel. We zijn er ons van bewust dat ons protest tegen dit voorstel die projecten op de helling plaatst. Na rijpe afweging van de belangen hebben wij hiertoe toch besloten.

De chemische industrie neemt immers 30 procent van het industrieel gebruik af. Het merendeel van onze ondernemingen wordt veel zwaarder belast dan het bedrag dat WKK-steun hen kan opleveren. Vandaar heeft onze sector behoefte aan een evenwichtig en coherent standpunt.

Ik steun daarom het besluit en de voorstellen van Agoria, zoals geformuleerd door de heer Vandermarliere. Het systeem moet in overeenstemming zijn met de ontwerp richtlijn. Er is behoefte aan een degelijke potentieelstudie zowel op technisch als economisch vlak. De realisaties moeten gestimuleerd worden in plaats van het ontbreken van resultaten te beboeten.

Volgens het voorstel zou de steun ongeveer 100 euro per vermeden ton CO₂ bedragen. Volgens de prognoses zullen emissierechten gekocht kunnen worden aan 10 tot 30 euro per ton CO₂. Dat betekent dat 'domestic action' onredelijk duur is. Als men echt als doelstelling zou nemen zo veel mogelijk CO₂ te willen reduceren, dan zouden de euro's beter gespendeerd worden in het buitenland. Daar kan men per euro veel meer CO₂ reduceren.

Evenwicht en coherent beleid moeten nagestreefd worden. Er moet evenwicht zijn tussen de nieuwe en bestaande installaties : zowel steun aan de investeringen als aan de dagelijkse uitbating van de centrales. Er moet coherentie zijn tussen de verschillende beleidsmaatregelen : investeringssteun, convenants en tarieven. Bovenal moeten er stimulerende maatregelen zijn zonder quota en zonder boetes.

Een belangrijk aspect, dat weliswaar minder relevant is in het huidige voorstel, is dat het nog steeds de certificaten exclusief toewijst aan de eigenaar van de elektriciteit. De warmteafnemers van bestaande installaties blijven daardoor in de kou staan. Dat is onbillijk, maar corrigeerbaar. Het is contraproductief voor het openen van de markt. Alle certificaten komen dan immers in handen van de dominante verdeler. Er is dan weinig kans dat de certificaten op de markt komen. Dat wordt impliciet erkend door de dominante producent, die – mede onder onze druk ? – de contracten op dat punt aan het hernegotiëren is met de verschillende

ondernemingen, zij het nog altijd vanuit zijn dominante positie.

De conclusie is dat dit concept van WKK-certificaten geen evenwichtige, noch coherente maatregel is voor steun aan WKK in Vlaanderen. We stellen voor om eerst een studie uit te voeren naar het technisch en economisch potentieel en pas dan een evenwichtig en coherent instrumentarium uit te werken. Daarvoor zijn er een aantal denksporen. We hebben geen pasklare oplossing. Als men operationele steun koppelt aan verhoogde expansiesteun, verhoogde investeringsaftrek, gedifferentieerde tarieven voor aansluiting en transmissie en correcte voorwaarden voor de back-up, is er een goed alternatief mogelijk. Kortom, laat ons voor de WKK-certificaten niet dezelfde fouten maken als voor het systeem van de groenestroomcertificaten.

4. Vragen en opmerkingen van de leden en antwoorden van de sprekers

De heer Eddy Schuermans : Iedereen vindt WKK belangrijk en wil middelen zoeken om dat te ondersteunen. De wijze van ondersteuning staat wel ter discussie.

Agoria verwijst naar vergelijkbare situaties in het buitenland, in Nederland, Frankrijk en Duitsland. Zij zijn dan ook de belangrijke partners en concurrenten van onze ondernemingen. WKK wordt daar ook gefinancierd door de ondernemingen. Is er een wezenlijk verschil tussen dit certificatenstelsel en hun financieringsmethode ? Ik wijs ook nog op het belang van de uitvoeringsbesluiten, waarin onder meer de quota bepaald kunnen worden.

De heer Eloi Glorieux : Ik richt mijn eerste vraag tot de heer Mertens. De definitie van kwalitatieve WKK komt erop neer dat er dus minstens vijf procent primaire energiebesparing ten opzichte van gescheiden productie moet zijn. Is dat gescheiden productie in een klassieke stoom- en gascentrale of in een steenkoolcentrale ? Waarmee vergelijkt men die vijf procent primaire energiebesparing ? Is die definitie dezelfde in landen waar men al veel verder staat zoals Nederland ?

Op een debat van de MiNa-Raad heeft professor Aviel Verbruggen gezegd dat de definitie van kwalitatieve WKK te streng is, waardoor heel wat zinvolle WKK niet gerealiseerd wordt. Hoe denkt de spreker daarover ?

De heer Vandermarliere vindt dat het certificatenstelsel onvoldoende CO₂-reductie tot gevolg zal hebben. Welke andere CO₂-besparende maatregel stelt hij voor ? Artikel 12 van de benchmarkconve-

nants garandeert een vrijstelling van dergelijke certificaten. Hoeveel bedrijven uit uw sector hebben ondertussen die ijkpuntconvenant ondertekend en dus een vrijstelling gekregen ?

Uit een aantal studies blijkt dat de meest kostenefficiënte CO₂-besparingsmaatregel, de CO₂-energie-taks, gekoppeld aan verlaging van de sociale lasten, is. Hoe staat de spreker tegenover die andere maatregelen ?

Zowel Fedichem als Agoria vragen dat er eerst een studie gemaakt wordt naar het technisch en economisch potentieel van warmtekrachtcentrales in België. Het VITO en het Institut Wallon hebben al in 1997 het potentieel berekend. Zijn de sprekers het niet eens met die berekeningen ?

De heer Jean Geraerts : Volgens de heer Aertsens moeten we de handicaps van de WKK ten opzichte van de gescheiden productie wegwerken, onder meer door met grotere installaties te werken. Daartegenover staat echter dat de warmtevraag moeilijk berekend kan worden.

De heer Robert Voorhamme : De warmteafnemers houden in hun berekening van de kosten geen rekening met de beloning en met de impact op de concurrentie. Het concurrentie-effect zal de prijs toch drukken.

Het voorstel om de steun te financieren met de algemene middelen staat haaks op de manier waarop het milieubeleid vandaag wordt gefinancierd. Het betreft hier immers een afgeleid milieuprobleem.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, voorzitter : Op de inventaris WKK met turbines merken we welke bedrijven tussen 1993 en 2000 geïnvesteerd hebben. Als dit voorstel van decreet niet wordt goedgekeurd, verdwijnt de stimulans om te blijven investeren. Is er dan geen andere stimulans ?

De heer Frank Vandermarliere : Er zijn twee fundamentele verschillen. In het buitenland legt men een enveloppe vast om projecten te steunen. Als er niet geïnvesteerd wordt, zijn er geen kosten. Een certificatenstelsel biedt de leverancier twee mogelijkheden : investeren of een boete betalen. Er is dus geen garantie op investering in WKK als de leverancier de boete kan doorrekenen naar de gebruiker.

Bovendien moduleert men de heffing in het buitenland. De heffing wordt niet-lineair berekend op basis van het verbruik. De bijdrage weegt minder op de concurrentiekracht van de energie-intensieve bedrijven.

De heer Eddy Schuermans : Moduleren en aftoppen is toch ook mogelijk in een certificatenstelsel ? Ik denk dat ons systeem offensiever is door de stok achter de deur. In het buitenland dragen leveranciers en gebruikers bij tot een fonds dat maar aangesproken wordt als men investeert.

De heer Frank Vandermarliere : De enige mogelijkheid om een aftopping in te voeren, is door convenantbedrijven vrij te stellen.

Verbieden dat de boetes worden doorgerekend, verschuift enkel het probleem. De leverancier wordt verplicht om een bepaald percentage van de stroom uit WKK te halen. Doet de leverancier dat niet, dan wordt hij beboet. Als de leveranciers – zoals de VREG voorstelt – die kosten niet mogen doorrekenen, zullen ze de commodity price wel aanpassen. Men verschuift het probleem gewoon.

Zal een certificatenstelsel de leveranciers aansporen om te investeren ? Aangezien ze zich ervan af kunnen maken met een boete, denk ik dat ze die dure onzekere projecten liever aan nieuwkomers zullen overlaten.

De heer Robert Voorhamme : Waarom is dit certificatenstelsel onefficiënt ? De groenestroomcertificaten hebben de productie van groene stroom de voorbije vier jaar vertienvoudigd. Het stelsel werkt dus. De problemen waarmee men kampt zijn van een andere orde.

De heer Frank Vandermarliere : Dat stelsel bestaat nog geen vier jaar. Men werkte met teruglevertarieven.

De heer Robert Voorhamme : De producenten zijn wel degelijk bereid te investeren. Liever dan boetes te betalen. Hun grote probleem is dat er een aantal belemmeringen zijn. Zij volgen de redenering van de heer Vandermarliere niet.

De heer Frank Vandermarliere : Er wordt momenteel inderdaad te weinig geïnvesteerd, wat betekent dat er niet veel certificaten worden afgeleverd en veel boetes betaald. Het zou kunnen dat men over enkele jaren aan een inhaalbeweging begint. De kosten van die inhaalbeweging zullen bepaald worden door de echte meerkosten van de projecten.

Dat brengt ons tot ons tweede punt : de kosten voor groene stroom worden onderschat. De prijs van het certificaat zal nooit veel verschillen van de boete. Misschien komt de prijs van het certificaat op 80 percent van de boete, maar ook dat zal niet

zonder gevolgen blijven voor onze concurrentiepositie.

De heer Robert Voorhamme : De heer Vandermarliere draait de redenering om. Zo ben ik ervan overtuigd dat het certificatenstelsel wel werkt. De sector begon te investeren in groene stroom of warmtekrachtkoppeling nadat het certificatenstelsel werd aangekondigd. Bovendien gaat de heer Vandermarliere uit van een rampscenario. Naarmate meer geïnvesteerd wordt, zal de markt ook groeien en de efficiëntie toenemen. De bijkomende kosten zullen dalen.

De heer Frank Vandermarliere : Het groenestroomcertificaat is duur omdat men de kosten van groene stroom onderschat. Het garandeert bovendien niet dat er geïnvesteerd zal worden. In dat geval is het stelsel zeker duur want dit betekent dat de leveranciers boetes betalen die ze in de elektriciteitsprijs doorrekenen. Ook de waarde van WKK-certificaat zal niet veel verschillen van de boete omdat uit de rentabiliteitsberekening blijkt dat de waarde bijna volledig nodig is om WKK rendabel te maken.

De heer Roger Aertsens : De ondernemingen melden dat de elektriciteitsproducenten de kosten van de groenestroomcertificaten doorrekenen in functie van de boete. Door hun dominante positie kunnen ze zich dat veroorloven. Ik kan u dat zwart op wit bewijzen.

De heer Robert Voorhamme : Zijn daarover klachten geweest ?

De heer Frank Vandermarliere : Wij hebben een schrijven gericht aan minister Stevaert. Hij speelde dat door aan de VREG. Veertien dagen geleden hebben wij een ontmoeting gehad met de VREG. Zij hebben kennis genomen van de situatie.

De heer Robert Voorhamme : Maar werden er klachten ingediend ?

De heer Frank Vandermarliere : Neen. Om klachten in te dienen moet er eerst een wetsovertreding zijn. Er waren wel klachten bij de VREG, maar wij hebben gezegd dat het om een praktijk van doorrekening ging.

De heer Roger Aertsens : Wat de potentieelstudies betreft, kan ik zeggen dat er inderdaad studies werden uitgevoerd, en wel in 1997 door de VITO. Wij werkten daar constructief aan mee. Intussen, anno 2003, zijn er natuurlijk een aantal dingen veranderd. De gasprijs heeft een forse stijging gekend.

Wat vroeger economisch haalbaar potentieel was, is dat nu niet meer. Daarenboven worden, door het opstellen van normen van het kwaliteits-WKK, de dimensies van de WKK-eenheden laag gehouden. Een nieuwe potentieelstudie zou zeker nuttig zijn. Men is er ook steeds vanuit gegaan dat de markt zou vrij zijn en dat de prijs van de surplusen die aan het net geleverd worden zou geoptimaliseerd worden. Maar aan deze projecten zijn veel te veel risico's verbonden, tenzij ze kunnen gerealiseerd worden in samenwerking met de dominante producent.

De heer David Mertens : De studie van VITO dateert inderdaad uit 1997. Op vraag van het kabinet van de heer Buelens hebben we echter recent een studie gemaakt over de economische situatie van WKK met de certificaten en wij hebben erdoor kunnen aantonen dat het actuele niveau van de boeteprijzen zeer goed is om de WKK rendabel te maken. Het potentieel kan dus economisch rendabel zijn met behulp van de certificaten en het huidige niveau van de boetes.

In het besluit van de Vlaamse regering van 7 september 2001 worden de referentierendementen vastgelegd, maar ze kunnen gecorrigeerd worden door de VREG. Wij vergelijken niet met een gemiddelde, maar met de best beschikbare technologie.

In vele landen is het stelsel hetzelfde, maar soms worden andere waarden aangenomen voor het referentierendement, of voor de voorwaarden waaraan moet voldaan worden. Men kan bijvoorbeeld lagere referentiewaarden nemen, maar dan verplichten om 10 procent energie te besparen ten opzichte van die referentie. Het resultaat ligt meestal in dezelfde lijn. De systemen van Nederland en Portugal, én het stelsel dat in de Europese richtlijnen staat, zijn vrijwel identiek aan dat van Vlaanderen.

Professor Verbruggen was bij zijn studie vooral bezorgd voor de installaties die kunnen condenseren, en die op momenten dat er geen warmtevraag is enkel elektriciteit gaan produceren. Hij kwam tot de conclusie dat die installaties benadeeld worden. Dergelijke installaties vormen echter slechts een beperkt deel van de bestaande WKK's in Vlaanderen. Professor Verbruggen stelt daarom een ander stelsel voor, vanuit een andere invalshoek dan het kabinet. Het kabinet redeneert op primaire energiebesparing van de ganse installatie, terwijl professor Verbruggen een opsplitsing van de installatie voorstelt in een condenserend deel en een WKK-deel. Indien het condenserend deel groot

wordt, kan de energiebesparing van de volledige installatie ten opzichte van de best beschikbare technologie negatief worden. Willen we de totale primaire energiebesparing van een WKK-installatie bepalen, dan kunnen we dus het systeem van professor Verbruggen niet gebruiken.

De heer Frank Vandermarliere : Agoria is als sector toegetreden tot het convenant. Ondernemingen deden dat nog niet omdat ze dat nog niet moesten. Er werd ook een kalender opgemaakt. Vanaf het eind van deze maand kunnen ondernemingen samenwerken met het verificatiebureau. De beslissing zelf moet voor eind oktober vallen. In Wallonië hebben onze leden bijna allemaal op de convenanten ingeschreven. Er gebeuren audits van hun energiegebruik. Energiebesparingsbeleid zal er zeker leiden tot reductie van koolstofdioxide, en wellicht aan een prijs die lager is dan 100 euro per ton koolstofdioxide.

Wij zullen ook de Vlaamse ondernemingen overtuigen tot het convenant toe te treden. De grootste moeilijkheid is echter dat het ondertekenen van het convenant voor de bedrijven een investeringsengagement betekent, en dit voor een termijn van 10 jaar. De ondernemingen willen dus de parameters van het energiebeleid in de toekomst kennen vooraleer ze toetreden. De kostenstijging van elektriciteit ten gevolge van de heffingen is daarbij een van de problemen.

Uit de discussie betreffende kwaliteitscriteria kunnen we één conclusie trekken. Men heeft een soort van trade-off, of het objectief is enkel koolstofdioxide reduceren en dan heeft men strenge kwaliteitscriteria nodig, maar dan beperkt men het gunstig effect van WKK op de mededinging op de elektriciteitsmarkt.

De heer Roger Aertsens : De heer Geraerts vroeg wat de handicap is van een gasgestookte WKK-installatie in vergelijking met een gasgestookte STEG-installatie. Een eerste handicap heeft betrekking op de schaalgrootte. WKK-installaties zijn doorgaans kleiner en werken vaak met een turbine van 42 megawatt, terwijl STEG-installaties turbines hebben van pakweg 150 megawatt. Dit levert een nadelige positie op op het vlak van investering, onderhoud en uitbating.

Een andere handicap heeft betrekking op het feit dat de elektriciteitsproductie van een WKK-installatie 'fataal' is. Het draaien van de installatie wordt gestuurd door de warmtevraag, omdat dit goede WKK-kwaliteit oplevert. Een WKK-installatie kan daardoor bijvoorbeeld wel meer elektriciteit pro-

duceren dan de beheerder van de site kan afnemen, maar die elektriciteit wordt geproduceerd op het ogenblik dat de warmtebehoefte er is en dat is vaak niet het moment dat de elektriciteit ook duur is en interessant om te verkopen.

De heer Voorhamme vroeg of de warmteafnemers worden beloond. Dat is niet zo. Dit staat letterlijk in het ontwerp van besluit van de Vlaamse regering. De eigenaar van de elektriciteit op het moment van de productie van de elektriciteit is de certificaatbegunstigde. Dit is geen probleem voor de nieuwe installaties, die daar bij de onderhandelingen over het contract rekening mee kunnen houden.

Voor de oude installaties is dit wel een probleem. Het laatste contract trad in werking in het jaar 2000. Toen over deze contracten werd onderhandeld, was er nog geen sprake van certificaten. De lasten en lusten werden verdeeld over de twee partners, terwijl nu de steuncertificaten eenzijdig naar de elektriciteitsproducent zouden gaan. Dit is niet billijk. De warmteafnemer en de elektriciteitsproducent hebben er samen voor gezorgd dat het project kon plaatsvinden, dus moeten ze ook samen de voordelen kunnen genieten. Het is begrijpelijk dat de wetgever zegt dat de constructies te complex zijn om in detail te regelen wie waarop aanspraak kan maken, maar het zou te simplistisch zijn om daaruit te besluiten dat de elektriciteitsproducent dan maar alle voordelen moet genieten. Een mogelijk alternatief is om de certificaten aan de installatie te geven, waarna de partners in het samenwerkingsverband dit onder mekaar regelen. Dergelijke afspraken werden al gemaakt voor de verdeling van de gasaankoop, tussen de elektriciteit en de warmte.

De voorzitter vroeg zich af of het aantal WKK-installaties niet zal stagneren. Vóór er sprake was van steun, zijn al heel wat installaties gezet. De situatie is intussen inderdaad veranderd : om een project nu nog rendabel te maken, is steun nodig. Zonder steun zullen er dus geen nieuwe installaties meer komen. Als het voorgestelde certificatenstelsel er niet komt en er wordt geen alternatief voorstel gedaan, kan dit inderdaad leiden tot afstel van de projecten. Sommige ondernemingen zullen binnenkort immers met een stoombehoefte worden geconfronteerd. Als zij geen WKK-installatie kunnen zetten, zullen zij weer voor een stoomketel kiezen. Wij pleiten daarom voor het snel zoeken naar een alternatief dat niet ten laste komt van de elektriciteitsafnemers.

De heer Michel Raskin, afgevaardigd bestuurder COGEN Vlaanderen : Ik verschil over één onderwerp van mening met de andere sprekers. Mijn boodschap over de interpretatie van de komende Europese richtlijn over warmtekrachtkoppeling is vrij fatalistisch. Het is inderdaad nog onduidelijk wat de eerste Europese richtlijn precies zal bepalen, maar de richtlijn is wel duidelijk bedoeld om in alle Europese landen een aanzienlijk percentage van warmtekrachtkoppeling te creëren. België bengelt momenteel achteraan het lijstje van Europese landen met warmtekrachtkoppelingen. De Europese richtlijn zal veeleisende maatregelen opleggen in de landen die tekortschieten en België zal een enorme inspanning moeten leveren, terwijl we vele jaren zomaar zullen hebben verspild. De energieprijis maakt dergelijke investeringen nu nog mogelijk, terwijl die prijs alleen maar in negatieve zin verder zal evolueren. Mijn boodschap is eenvoudig : de verwachtingen zijn er, er zijn maar liefst 250 megawatt aan concrete projecten die zullen worden gerealiseerd als de certificaten er komen. Als we dit op de lange baan schuiven, zullen de schouwen blijven roken en zullen we over vijf tot zes jaar de situatie niet meer meester kunnen, terwijl dit nu nog wel het geval is.

De heer Frank Vandermarliere : In het ontwerp van richtlijn is sprake van 10 euro per ton vermeden CO₂. Rekening houdend met de kostprijs per vermeden ton CO₂ zullen de bedrijven perfect aan de richtlijn kunnen beantwoorden. Europa stelt een bepaalde methode voor om te komen tot kostenefficiëntie inzake WKK. Grote projecten zijn immers bijna rendabel, terwijl andere zeer onrendabel zijn. De richtlijn streeft naar een evenwicht. De Vlaamse overheid volgt deze procedure echter niet, maar wil nu al een veel hogere prijs opleggen. Daar kan ik niet mee akkoord gaan.

De heer Johan Malcorps : Bedrijven die veel energie verbruiken, moeten hun verantwoordelijkheid opnemen. Zullen zij op tijd toetreden tot de benchmarkingconvenants ? Heel wat bedrijven wachten blijkbaar af wat de emissierichtlijn zal opleveren. Is het juist dat voorlopig nog geen enkel individueel bedrijf is toegetreden ?

De heer Roger Aertsens : De situatie is nog niet veel beter, maar al drie chemiebedrijven zijn toegetreden : Rutgers VFT, Taminco en Bayer Rubber. Een eerste groepje van producenten van polyethyleen en polypropyleen zal samen kostendelend aan benchmarking doen. Zeven bedrijven hebben ons meegedeeld dat ze een opdracht tot benchmarking zullen onderschrijven bij hun benchmarkingconsulent.

De bedrijven hebben onder meer zolang gearzeld door de meerkost op hun elektriciteitsrekening waarmee ze worden geconfronteerd. Zij hebben een convenant afgesloten met als hoofddoel het vermijden van de energietaks, maar het vermijden van die halve euro taks blijkt nu gepaard te gaan met een hogere elektriciteitsfactuur. De bedrijven willen maar toetreden als dit probleem wordt verholpen. De investeringen in verdere verbetering van de energie-efficiëntie waartoe de bedrijven zich dienen te verbinden, zouden ze nooit spontaan doen : de terugverdientijd strekt zich immers uit tot vijf tot zes jaar, wat veel meer is dan de gebruikelijke twee jaar voor andere investeringen.

De heer Johan Malcorps : Als de WKK-certificaten er komen, zullen sommige grote energieverbruikers de benchmarkingconvenants dan niet gewoon niet ondertekenen ?

De heer Roger Aertsens : Ik zou het andersom stellen. Als de garantie komt dat de meerkosten van de groene stroom en van de WKK-certificaten geplafonneerd worden voor de convenantbedrijven, zoals de geest van het convenant bepaalt en in Nederland ook gebeurt, zullen zij wel meewerken. Wij hebben de indruk dat de Vlaamse overheid die paragrafen uit de Nederlandse regeling heeft geschrapt, die niet in haar kraam pasten. Het maakt de bedrijven alvast niet enthousiast om mee te werken.

De verslaggever,

De voorzitter,

Johan
MALCORPS

Wivina
DEMEESTER-DE MEYER

BIJLAGE 1
Presentatie COGEN

Warmtekrachtkoppeling in Vlaanderen

Á Warmtekrachtkoppeling =

- gecombineerde, gelijktijdige productie van warmte en elektriciteit.
- vorm van decentrale productie
- slimme manier om warmte te produceren, met een veel hoger exergetisch rendement

V niet alleen warmte op lage temperatuur produceren

V energie van de brandstof eerst gebruiken om elektriciteit te maken

Warmtekrachtkoppeling in Vlaanderen

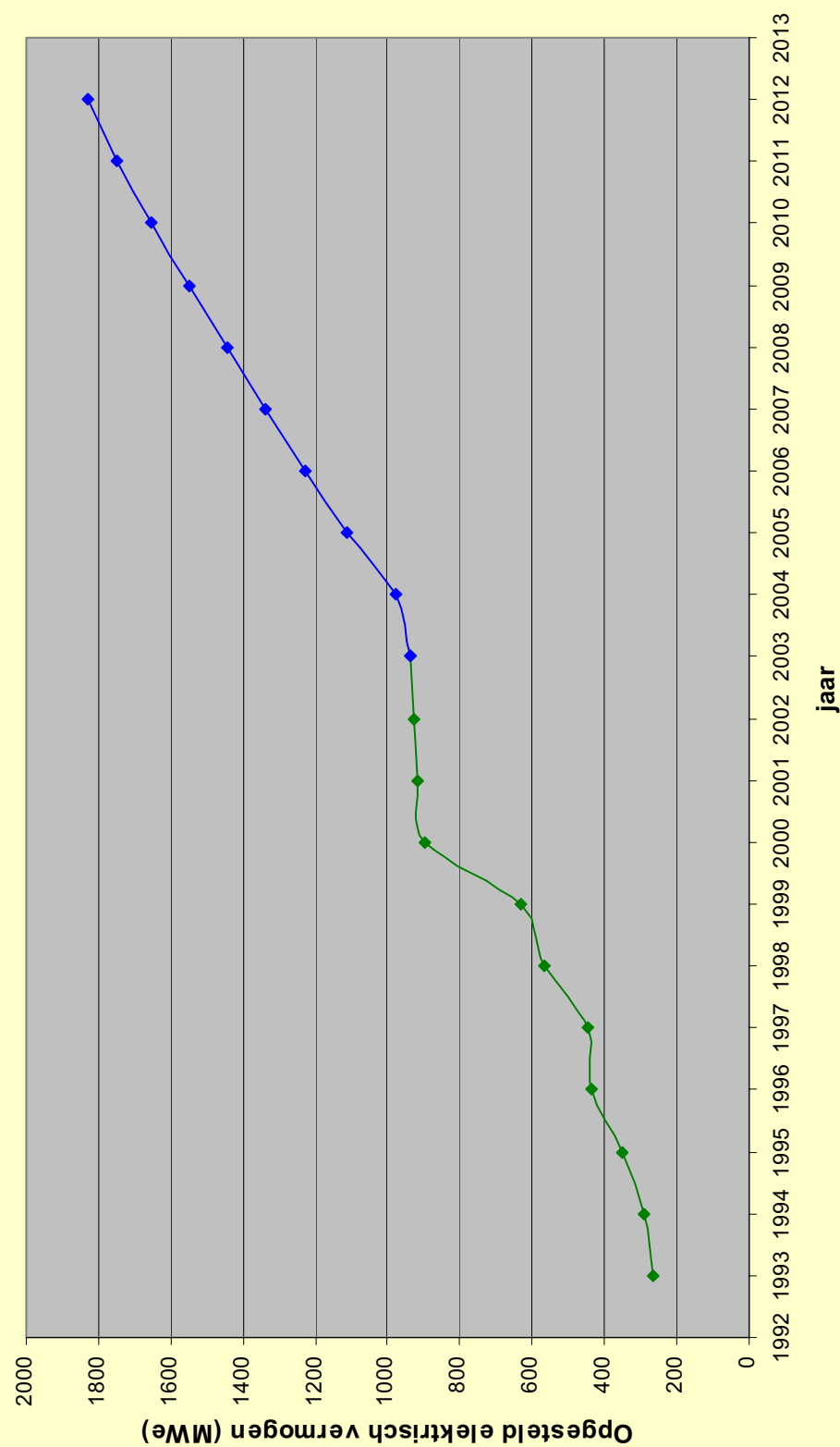
Á Kwalitatieve WKK-installaties

- = installaties met minimum 5% primaire-energiebesparing t.o.v gescheiden productie (Besl. dd. 7 september 2001)
- opgesteld vermogen (eind 2002): 894 MW_e (+/- 1500 MWth)
- doelstelling Vlaamse overheid voor 2012: 1832 MW_e
- tendens: stagnatie

Warmtekrachtkoppeling in Vlaanderen

Evolutie opgesteld elektrisch vermogen WKK in Vlaanderen

Waarom steun voor WKK?

Á WKK is een techniek met veel voordelen

V ecologisch

V economisch

V sociaal

MAAR:

Á WKK bevindt zich in een ongunstige situatie

V hoge brandstofprijzen (aardgas)

V hoge investeringskost

V backupkosten, aansluiting op het net, teruglevering,...

V onduidelijkheid transport- en distributietarieven

Č geen nieuwe investeringen in WKK, want **niet rendabel zonder extra steun!**

Waarom steun voor WKK?

Voordelen van de WKK-techniek

- primaire-energiebesparing

V WKK verbruikt minder brandstof dan de klassieke, gescheiden productiewijze voor het maken van dezelfde hoeveelheid warmte en elektriciteit

V meer rationeel energiegebruik

- vermindering van de emissies van CO₂ en andere schadelijke stoffen (NO_x, SO_x, roet,...), cf. Kyoto

- decentrale productie

V minder transportverliezen, dit is ook energiebesparing!

V minder investeringen nodig in netverzwaring

Waarom steun voor WKK?

Voordelen van de WKK-techniek

- WKK is een opportuniteit voor nieuwe spelers op de Vlaamse energiemarkt om productiecapaciteit op te bouwen en zo de markt verder open te breken
 - Č prijsdaling voor elektriciteit???
- Verankering van bedrijven voor langere termijn,
 - Č behoud werkgelegenheid, mogelijks extra tewerkstelling???

Steun voor WKK: een certificatsysteem

Á Een weloordacht systeem, een compromis tussen diverse belangen:

- toegespitst op kwalitatieve installaties
- toegespitst op nieuwe, nog te bouwen WKK-installaties
- steun beperkt in de tijd, om zo de impact op de elektriciteitsprijs voor de eindverbruiker te beperken

Á Een systeem dat vertrouwen geeft

- er zijn nu reeds plannen voor 250 MWe aan WKK-projecten in de komende jaren, als de certificaten er komen

MAAR: om dit vertrouwen te houden, moeten de certificaten er vrij snel komen!!!

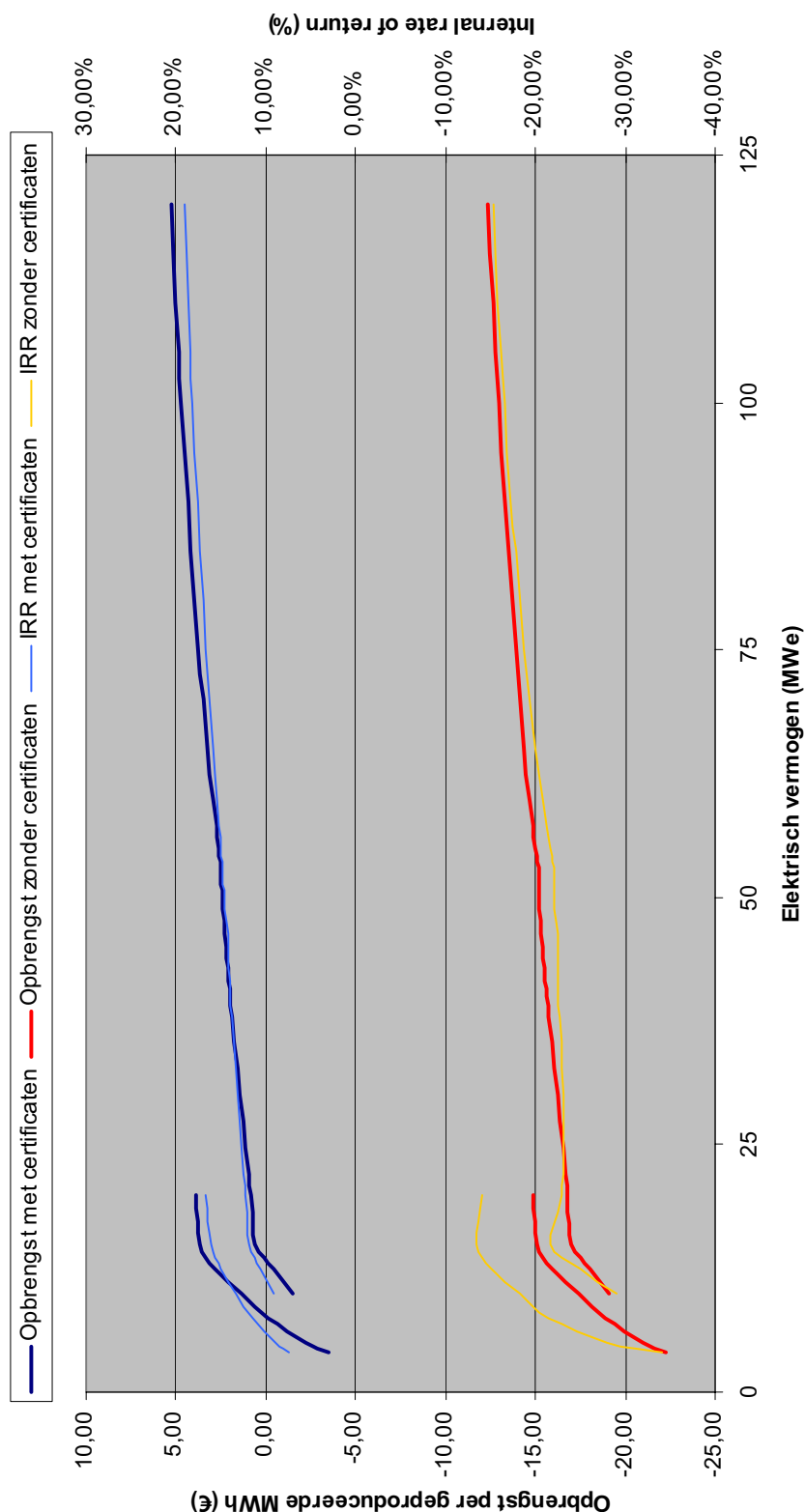
De effecten van het certificatsysteem

- Á 1. De certificaten maken WKK rendabel
- Á 2. De primaire-energiebesparing en de reductie van de CO₂-uitstoot zijn aanzienlijk
 - V wat is mogelijk?
 - V wat is de kostprijs?
- Á 3. De kostprijs voor het systeem wordt doorgerekend aan de elektriciteitsverbruiker, maar blijft beperkt.
 - V rechtstreekse prijsstijging door WKK-certificaten
 - V onrechtstreekse invloeden op de elektriciteitsprijs

1. De certificaten maken WKK rendabel

WKK met gasturbines (zonder vermogenbegrenzing 50 MWe)

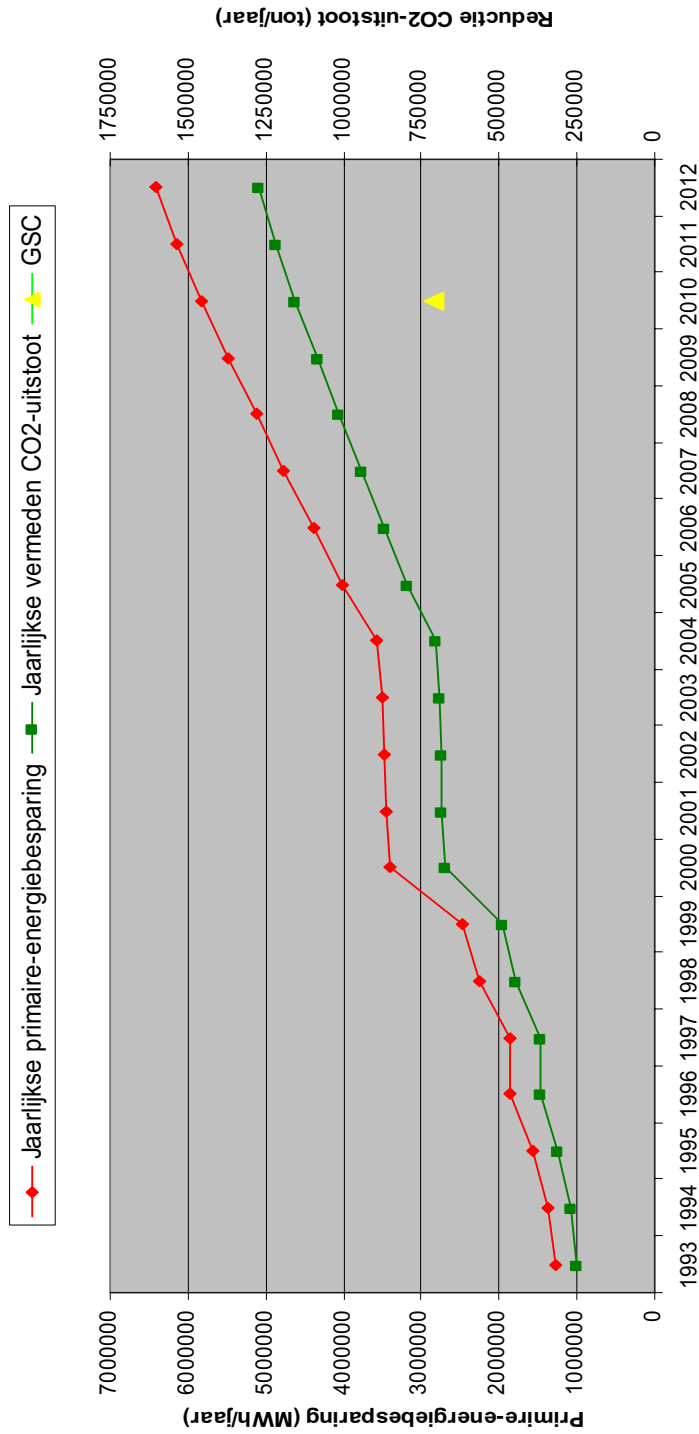

2.1 Energiebesparing en reductie uitstoot

Á CO₂-uitstoot in Vlaanderen

- Reductie uitstoot door WKK: 1 250 000 ton per jaar (2012)
- Reductie uitstoot door hernieuwbaar: 700 000 ton per jaar (2010)
- Uitstoot door elektriciteitsproductie: 15 000 000 ton per jaar

Milieu-effecten van WKK in Vlaanderen

2.2 Kostprijs per bespaarde ton CO₂

Á hangt ook af van berekeningswijze...

- Stel: gas, levensduur 15 jaar, marktprijs = boeteprijs
Č grootteorde 100 € / ton

Č hoog ? cf. boetewaarden CO₂-emissie

Á de kosten mogen niet alleen op rekening van CO₂-reductie geschreven worden

- door de certificaten wordt WKK gebouwd, en dat heeft meer voordelen dan alleen CO₂-besparing!

Á het kan erger...

- GSC : grootteorde 600 € / ton

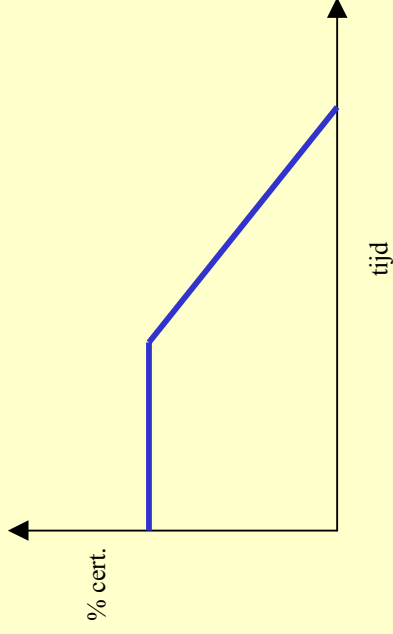

3. De kostprijs voor de elektriciteitsverbruiker...

Á De rechtstreekse meerkost blijft binnen de perken

WANT:

- steun wordt beperkt in de tijd, zodat quota niet te sterk oplopen
- V degressief systeem

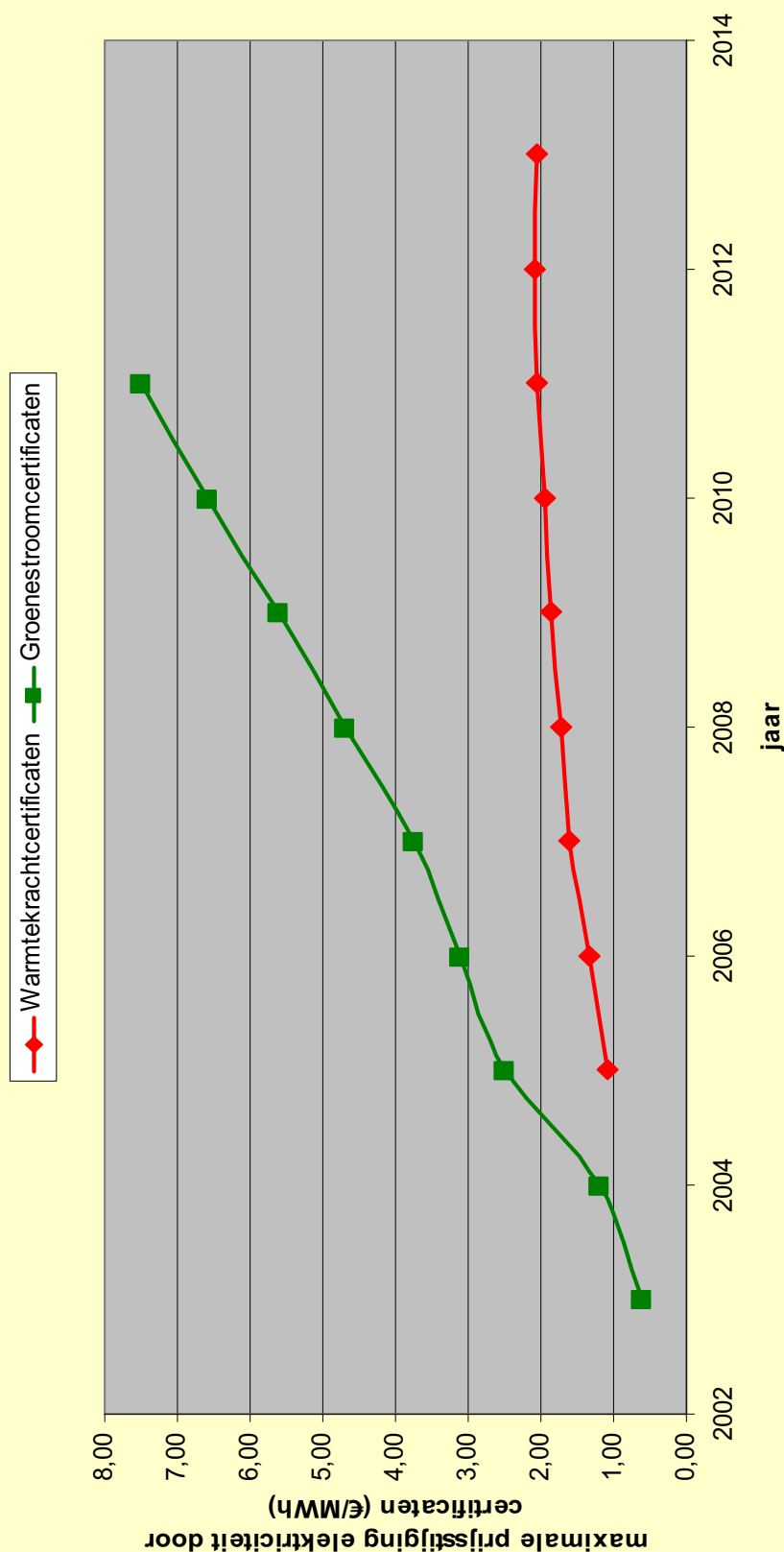
- boeteprijzen lager dan groenestroomcertificaten, ook per bespaarde ton CO₂

3. De kostprijs voor de elektriciteitsverbruiker...

Marktprijs = boeteprijs; geschatte quota (nog niet vastgelegd Vlaamse regering)

Maximale prijsstijging elektriciteit door certificaten (boeteprijs!)

3. De kostprijs voor de elektriciteitsverbruiker...

Á Onrechtstreeks gunstige invloed ?

- WKK biedt de mogelijkheid aan new entrants om een productiecapaciteit op te bouwen, en zo de markt vrijer te maken
Č noemenswaardige prijsdaling ?

- meer decentrale productie vereist minder bijkomende investeringen in transportnet (HS), dewelke ook doorgerekend worden aan de eindverbruiker.

V cf. Berekening door WADE voor geheel Europa: Prijs elektriciteit daalt als er meer decentrale productie komt, vooral door invloed vermeden extra kosten transportnet

Besluit

Á Een snelle invoering van de certificaten is nodig !

- WKK wordt rendabel
- zelfde comfort met minder energie en minder uitstoot
- belangrijke bijdrage Kyoto doelstelling
- weloordacht systeem, met relatief beperkte kost

V cf groenestroomcertificaten

V cf aanzienlijke steun in Nederland, een land met reeds veel WKK

- cf. Europese richtlijn
- uitstel is afstel

V wantrouwen investeerders neemt toe

V gasprijs

BIJLAGE 2
Presentatie Agora

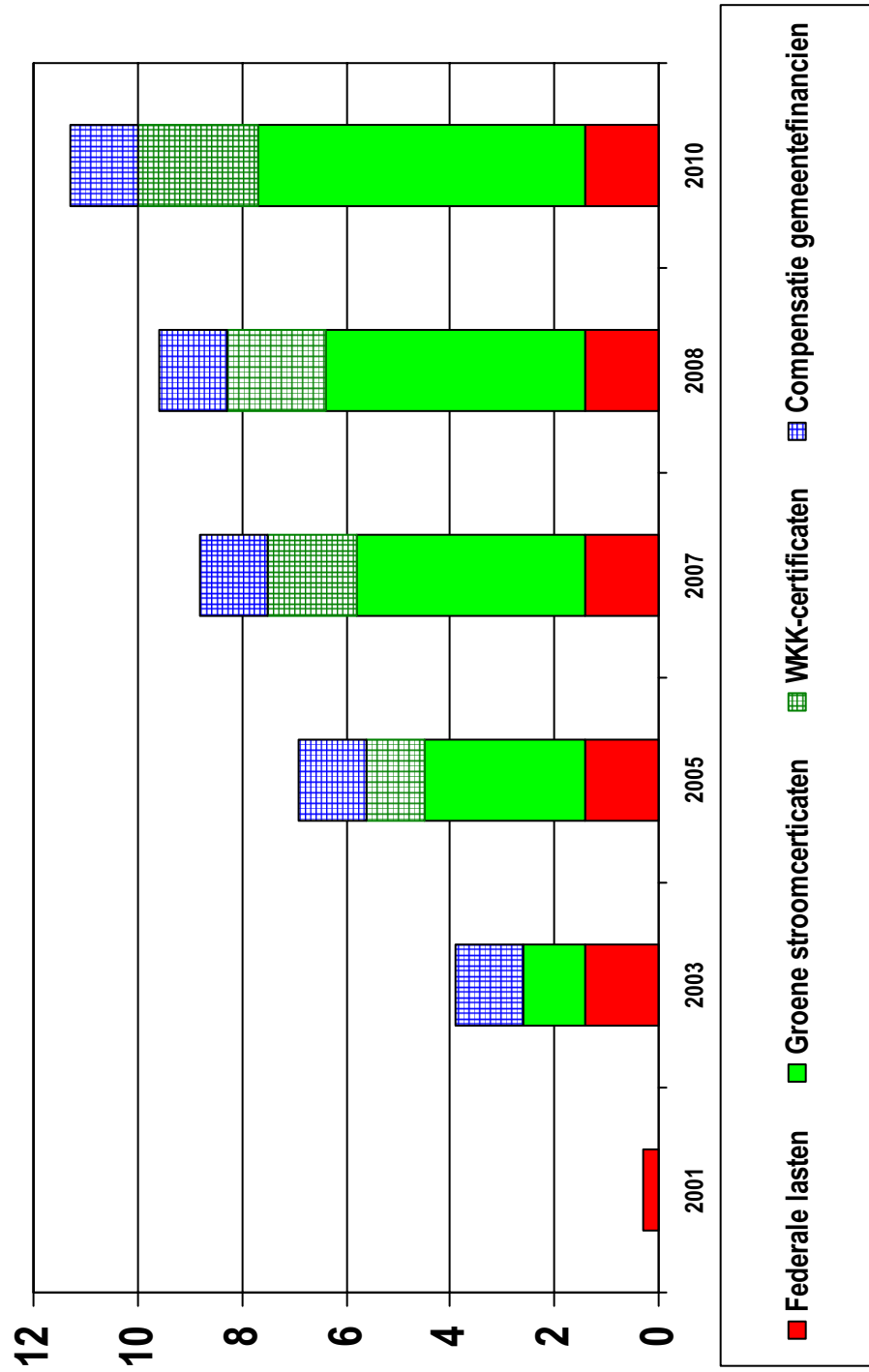
Voorstel invoering van systeem van Warmtekrachtcertificaten

1. Certificatensystemen zijn de belangrijkste oorzaak van meerkosten op elektriciteit
2. Systeem groene stroomcertificaten voldoet niet aan de verwachtingen
3. Voorstel WKK certificatensysteem
4. Voorstellen Agoria

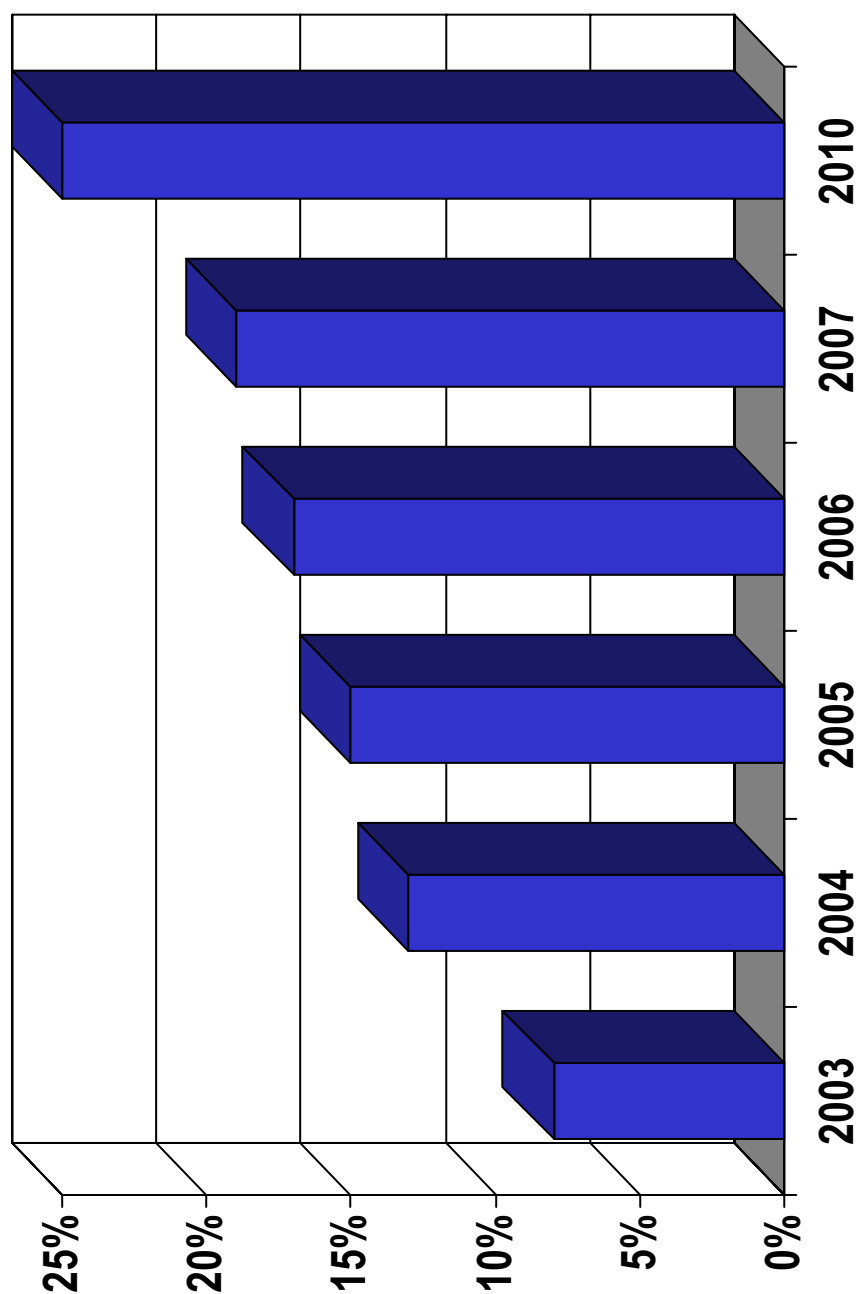

1. Certificatensystemen zijn de belangrijkste oorzaken van meerkosten op elektriciteit

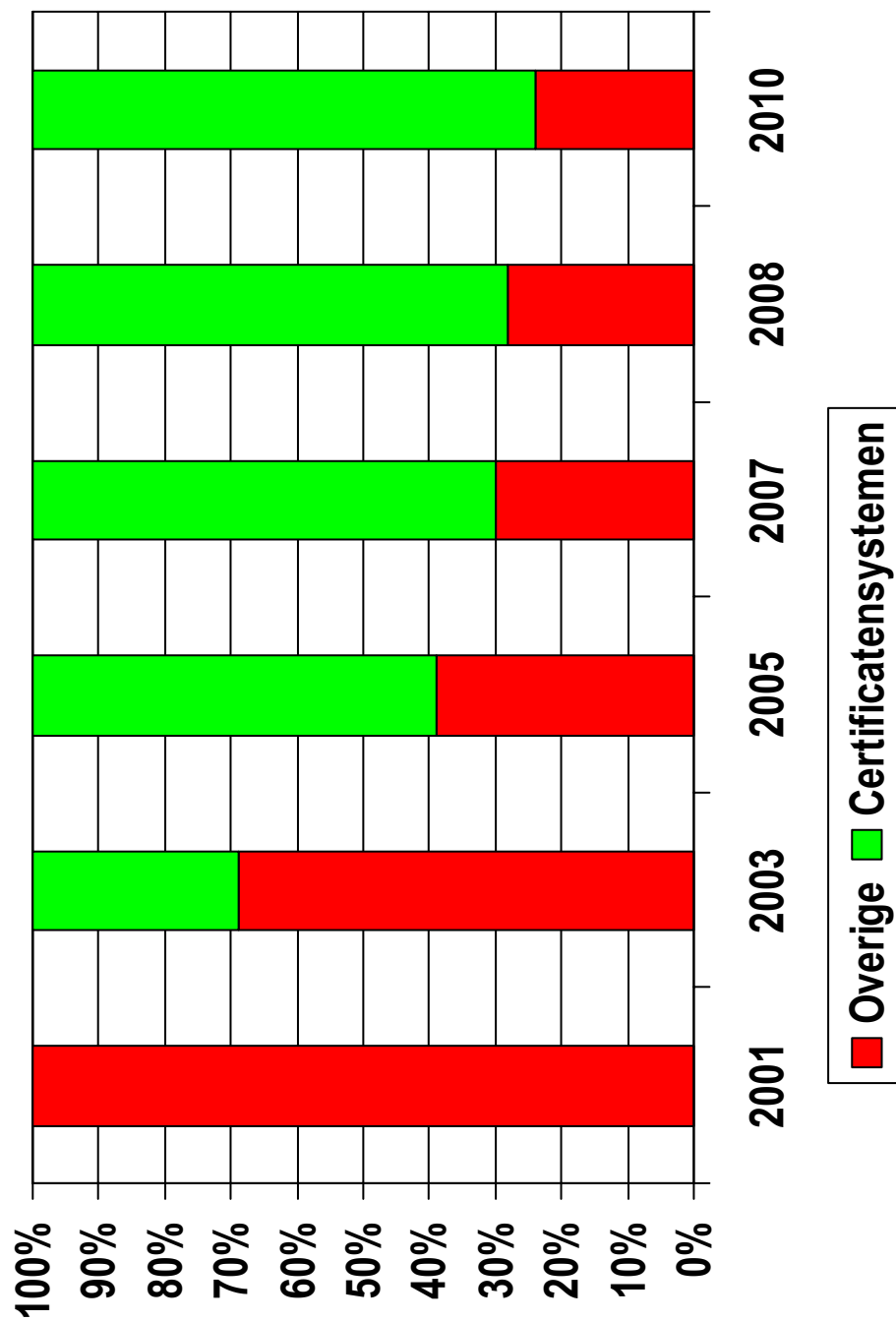
Verschillende heffingen verhogen de elektriteitsprijs (Euro/MWh)

Heffingen in percentage van de elektriciteitsprijs

Aandeel Certificatensystemen in meerkosten

Kost toegang tot het transmissienet (150 kV) verhoogd met de verschillende heffingen op elektriciteit in 2008: vergelijking Vlaanderen, Frankrijk en Nederland

Uurregel maat/ver- bruik	Vlaanderen	Nederland		Frankrijk	
		130-150 kV	220-380 kV	130-350 kV	350-500 kV
5000 Uren/250 GWh	15.4	6.2	3.8	8.5	7.0
8000 Uren/400 GWh	14.1	4.6	3.1	5.9	4.8

2. Systeem groene stroomcertificaten voldoet niet aan de verwachtingen

Systeem groene stroomcertificaten is duur

- Â In de praktijk wordt aan de verbruiker systematisch ongeveer de maximale kost aangerekend :
 - ~ leveranciers kunnen boetes gemakkelijk afwentelen op de verbruiker
 - ~ meerkost groen werd onderschat
- Â Federale minimumprijzen voor certificaten saboteren het kostenminimaliserend effect
- Â Doelstelling inzake productie groene stroom ligt te hoog en worden door Europa niet opgelegd
- Â Bedrag van de boete is te hoog in verhouding tot de waarde van de CO2-besparing

Groene stroomcertificaten leidt tot weinig investeringen

- Â Andere remmen op investeringen in groen blijven bestaan: vergunningen, werking elektriciteitsmarkt, ...
- Â Onzekerheid over de toekomstige certificatenprijs belet investeringen
- Â GSC komt neer op een takssysteem

3. Voorstel WKK-certificaten

Ontwerp van Europese Richtlijn ter bevordering van WKK

- Â Voorziet zelfs geen indicatief streefcijfer, laat staat een dwingende norm met boetes
- Â Vraagt een ernstige potentieelstudie vanuit de kosteneffectiviteit van WKK o.a. met betrekking tot de invulling van Kyoto
- Â Vraagt een inventarisatie van de belemmeringen

Vergelijking Vlaamse aanpak met ontwerp van Europese Richtlijn

Â Uitgangspunt : realisatie kost wat kost van een onzorgvuldig gedefinieerd potentieel Â kosteneffectiviteit: komt niet tussen in de bepaling van de boete en de WKK-doelstelling Â m.b.t. overige belemmering : worden niet weggenomen en leiden enkel tot hoge certificaten- of boetekost voor verbruikers Â Besluit : kosten van fouten in het beleid worden op elektriciteitsverbruiker afgewenteld	Â Uitgangspunt: analyse van het potentieel in functie van de kosteneffectiviteit Â veel aandacht voor de overige belemmeringen voor WKK Â eventueel in een later fase een <u>indicatief streefcijfer</u>
--	---

De certificatsystemen zijn niet kosteneffectief

	Potentieel Kt CO2 (econotec)	Gemiddelde kost Euro/t CO2
Goedkopere maatregelen dan WKK en HEB (econotec)	13021	-5,2
Flexibele mechanismen	Aanzienlijk deel van de totale inspanning	10 à 30
WKK-certificaten	2394	100
Groene- certificaten	1281	250 à 312

4. Voorstellen Agoria

Voorstellen Agoria

- Â Volg het ontwerp van Europese Richtlijn
- Â Beperk de kosten voor de elektriciteitsverbruiker
- Â Coherentie met convenantenaanpak

Volg het ontwerp van Europese Richtlijn

- Â Bepaal eerst het potentieel in functie van de kosteneffectiviteit
- Â Bepaal dan de steuninstrumenten
- Â Stem nu geen decreet dat Vlaanderen aan 1 instrument bindt, dat tot nu toe niet goed heeft gewerkt en sterk kostenverhogend is

Beperk de kosten voor de elektriciteitsverbruiker

Â Vb. Nederland:

- ~ vast budget voor WKK-steun
- ~ gefinancierd door een heffing die per onderneming is geplafonneerd

Â Vb. Frankrijk:

- ~ FSPPE : financiert het geheel van openbare dienstverplichtingen:
- ~ bijdrage wordt per onderneming afgetopt

Â Vb. Duitsland:

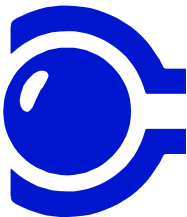
- ~ bijdrage energie-intensieve industrie in financiering WKK beperkt tot 0.5 Euro/MWh

Coherentie met convenantenaanpak

- A Elektriciteit verbruikt door convenantbedrijven:
- ~ vrijstellen van de certificatenverplichtingen : een concrete invulling van art.12,2 van het convenant
 - ~ geen kostenstijging door Emissierechten
 - ~ moet worden vrijgesteld van CO2-taks en andere energieheffingen

BIJLAGE 3

Presentatie Fedichem Vlaanderen

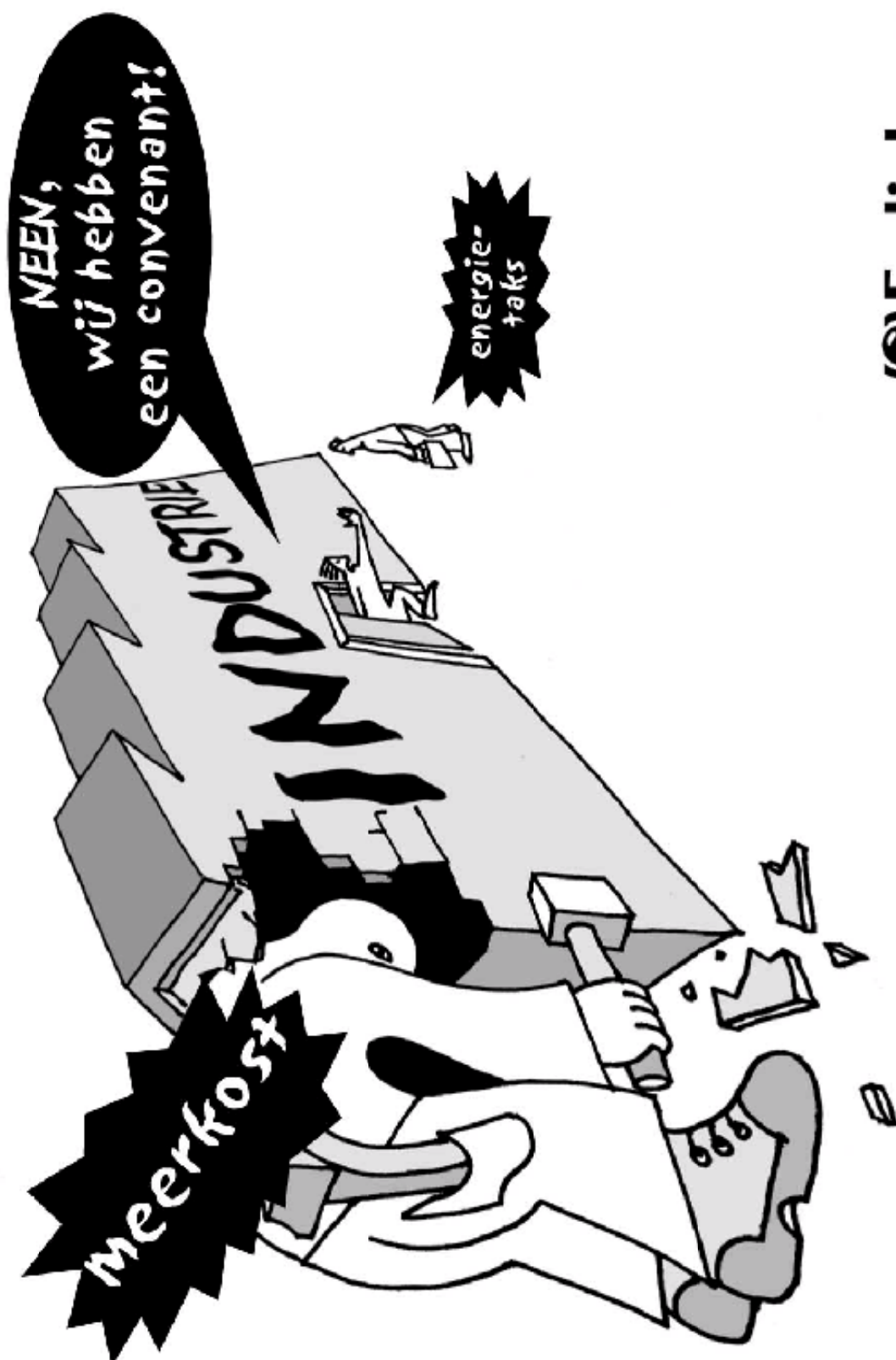

Bijdrage van Fedichem Vlaanderen aan het debat over WKK-certificaten

Roger Aertsens, Eerste Adviseur Energie

Financiering van steun

- Â Uit de algemene middelen (begroting) voorkeur voor fiscale weg, owv doorzichtigheid
- Â Niet afwentelen op elektriciteitsverbruikers
- Â Rekening houden met de verplichtingen van de Vlaamse regering opgenomen in het energie-efficiëntie benchmarkingconvenant (art. 12.2)

 Fedichem

 Responsible Care

 Fedichem
VLAANDEREN

Belangrijkste gronden voor het verlenen van steun aan WKK

Primaire gronden

- Â Besparen van schaarse primaire energie
- Â Vermijden van CO₂-uitstoot

Secundaire gronden

- Â Openen markt via intrede van nieuwe spelers, concurrentie bevorderen – al is markt openen via toekenning van steun geen goed principe: (+2€/MWh voor –2€/MWh)
- Â Verankeren van bedrijven in Vlaanderen

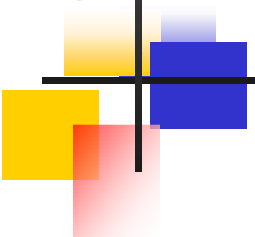

Modaliteiten van de steun

- Â Steun in verhouding tot bespaarde energie en vermeden CO2-uitstoot
- Â Handicaps van WKK t.o.v. gescheiden productie wegwerken, zoals:
 - Â gebrek aan schaaleardeffecten, zowel qua investering als qua uitbating
 - Â “fatale” productie van elektriciteit

Besluit:

invoeren van contraproductieve steuandrempele
vermijden

Fedichem Vlaanderen, een belangrijke speler in het dossier

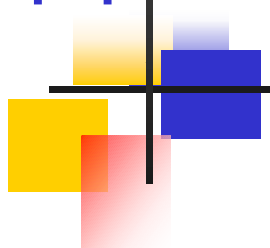
Chemische industrie in Vlaanderen:

- Â Warmteafnemer van bestaande WKK-installaties (zowat 400 MW op 723 volgens Belcogen)
 - Â Daarnaast 100 MW rechtstreekse aandrijving
 - Â Belangrijk aandeel in potentieel
 - Â Belangrijkste industriële sector inzake elektriciteitsverbruik (30% van industrieel verbruik)
- Nood aan evenwichtig en coherent standpunt

Inventaris WKK met turbines

NAAM	PLAATS	SECTOR	IN BEDRIJF	MW
Esso	Antwerpen	raffinaderij	1993	36 MW
Stora Feldmühle	Langerbrugge	papier	1993	40 MW
Phenolchemie	Beveren	chemie	1994	23 MW
Gent	Gent	gebouwen	1995	40 MW
Vandemoortele	Izegem	voeding	1996	22 MW
Distrigas	Zeebrugge	chemie	1996	38 MW
KNP Leykam	Lanaken	papier	1996	38 MW
Amoco	Geel	chemie	1997	42 MW
VPK	Oudegem	papier	1997	12 MW
Amylum	Aalst	chemie	1998	45 MW
Petrofina	Antwerpen	chemie	1999	126 MW
Bayer	Lillo	chemie	1999	42 MW
Degussa	Antwerpen	chemie	1999	42 MW
Monsanto	Antwerpen	chemie	2000	42 MW
Totaal				588 MW

Bron: Belcogen (WKK met motoren en turbines in Vlaanderen: stand van zaken 2000)

In lijn met ontwerp richtlijn

- Â Nood aan degelijke potentieelstudie
 - Â technisch
 - Â economisch
- Â Realisaties stimuleren i.p.v. niet-realiseren
beboeten

Grootte van steun

Momenteel +/- 100 €/t vermeden CO₂,
tegenover een kost van 10 tot 20 € voor
aankoop van emissierechten

→ Onredelijk hoge prijs voor “domestic action”

Evenwicht en coherentie

- Â Evenwicht nieuwe en bestaande install.
(investeringssteun vs operationele steun)
- Â Coherentie tussen beleidsmaatregelen
(investeringssteun, convenanten, tarieven)
- Â Stimulerende maatregelen zonder quota,
zonder boetes

Billijke verdeling van de steun

Huidig voorstel wijst certificaten exclusief toe aan de eigenaar van de elektriciteit

Warmte-afnemers van bestaande installaties blijven daardoor in de kou staan

dit is

- Â Onbillijk en corrigeerbaar
- Â Mogelijk contra-productief voor opening markt
- Â Impliciet erkend door dominante producent

Conclusie

- Â Concept van WKK-certificaten:
geen evenwichtige, noch coherente maatregel voor steun aan WKK in VI.
- Â Eerst studie naar technisch en economisch potentieel
- Â Daarna evenwichtig en coherent instrumentarium uitwerken
(zie volgende transparant)

Vervolg conclusie - instrumentarium

- Â Operationele steun per ton CO₂ vermeden uitstoot
- Â Verhoogde expansiesteun
- Â Verhoogde investeringsaftrek
- Â Gedifferentieerde tarieven voor aansluiting en transmissie
- Â Correcte voorwaarden voor back-up